

22. søndag efter Trinitatis d. 12. november 2017

Salmer:

747 Lysets engel går med glans

492 Guds igenfødte, nylevende sjæle

683 Den nåde, som vor Gud har gjort

695 Nåden hun er af kongeblood

473 Dit minde skal, o Jesus, stå

613 Herre, du vandrer forsoningens vej

Prædikentekst: Matthæusevangeliet 18,21-35

Da kom Peter til Jesus og spurgte: »Herre, hvor mange gange skal jeg tilgive min broder, når han forsynder sig imod mig? Op til syv gange?« Jesus svarede ham: »Jeg siger dig, ikke op til syv gange, men op til syvoghalvfjerds gange. Derfor: Himmeriget ligner en konge, der ville gøre regnskab med sine tjenere. Da han begyndte på regnskaberne, blev en, der skyldte ti tusind talenter, ført frem for ham. Da han ikke havde noget at betale med, befalede hans herre, at han og hans kone og børn og alt, hvad han ejede, skulle sælges og gælden betales. Men tjeneren kastede sig ned for ham og bad: Hav tålmodighed med mig, så skal jeg betale dig det alt sammen. Så fik den tjeners herre medynk med ham og lod ham gå og eftergav ham gælden. Men da den tjener gik ud, traf han en af sine medtjenere, som skyldte ham hundrede denarer. Og han greb ham i struben og sagde: Betal, hvad du skylder! Hans medtjener kastede sig ned for ham og bad: Hav tålmodighed med mig, så skal jeg betale dig. Det ville han ikke, men gik hen og lod ham kaste i fængsel, indtil han fik betalt, hvad han skyldte. Da hans medtjenere nu så, hvad der var sket, blev de meget bedrøvede og gik hen og forklarede deres herre alt, hvad der var sket. Da kaldte hans herre ham for sig og sagde: Du onde tjener, al den gæld eftergav jeg dig, da du bad mig om det. Burde du så ikke også forbarme dig over din medtjener, ligesom jeg forbarmede mig over dig? Og hans herre blev vred og overlod ham til bødlerne, indtil han fik betalt alt, hvad han skyldte. Sådan vil også min himmelske fader gøre med hver eneste af jer, der ikke af hjertet tilgiver sin broder.«

Disciplen Peter er kendt for sine bramfrie og direkte udsagn. ”Jesus, kan jeg gå på vandet sammen med dig?” ”Jesus, om så alle de andre forlader dig, så svigter jeg dig ikke.” ”Jesus, du er Kristus,

den levende Guds søn.” Peter rammer ind imellem plet og ind imellem helt forbi. Hvad gør han i dag? ”Herre, hvor mange gange skal jeg tilgive min broder, når han forsynder sig imod mig? Op til syv gange?”

Peter er ude på at forstå det med tilgivelsen. Den handling, som kan forsone menneskegrupper. Den handling, som kan bringe venskaber og ægteskaber på sund kurs igen. Vi siger undskyld. Vi bliver tilgivet. Så er vi videre og kan genoptage fællesskabet med hinanden. Så kan vi vandre videre sammen. Hvis ikke vi får sagt undskyld og bliver tilgivet, så er der noget, som bliver ved med at rumstere. Både i den, hvis samvittighed er plaget af det, han har gjort. Og hos den, som føler, at der er blevet begået uret mod en.

Indimellem lærer vi mennesker af vores fejl. Vi begår en fejl, sårer et andet menneske, siger undskyld og bliver tilgivet. Vi kommer videre, vi lærer og begår ikke den samme fejl igen.

Det kan være svært at tilgive. Virkelig svært. Men det kan gøre det lettere, hvis den anden tror på os, når vi siger, at det aldrig vil ske igen. For måske tror vi endda selv på det. Når vi er fyldt af dårlig samvittighed og måske endda skam over, at vi gjorde noget forkert, så virker det indlysende, at det vil vi aldrig gøre igen.

Andre gange lærer vi mennesker ikke af vores fejl. Vi vader rundt i de samme dumme vaner, som sårer andre. Vi kommer gang på gang for sent til aftaler og spilder andres tid. Vi prøver at være sjove på andres bekostning, selvom vi mange gange har erfaret, at det faktisk ikke er sjovt, og alt for ofte ender med, at vi kommer galt af sted og sårer andre. Vi overskrider folks grænser på forskellig vis. Vi lærer ikke af vores fejl, og må sige undskyld for den samme ting igen og igen.

Og så er det, at Peters spørgsmål bliver meget relevant. Ja, hvor mange gange skal vi tilgive vores familie, vores ven? Hvor mange gange kan vi selv gøre os håb om at blive tilgivet? Én gang må være mindstemålet. To gange vil de fleste nok også gå med til at tilgive, eller forvente selv at blive tilgivet. Tredje gang er det måske lidt mere tvivlsomt. Fjerde gang? Så kniber det for alvor.

En jødisk rabbiner på Jesu tid udtalte sig også om spørgsmålet: ”Det er nok, hvis du tilgiver din broder tre gange”, mente han. Så når Peter siger 7 gange, forventer han, at Jesus vil give ham ret. Ja, op til syv er nok. Så har vi også en regel at gå efter. Så har vi opsat idealet. 7 er idealet. Så hvis vi når op på tre eller fire gange, så har vi tilgivet ret meget. Ikke helt nok. Men ret meget. Og hvis vi

efterhånden har begået den samme fejl en tre fire gange og er blevet tilgivet, så kan vi godt se, at nu skal vi til at tage os sammen, nu falder lovens hammer snart. Nu er det snart helt slut med nåden og barmhjertigheden.

Nej.

Nej, siger Jesus. Ikke op til syv gange. Men op til 77 gange. Mange gange flere end vi forestiller os. Det præcise tal er ikke pointen. Men derimod at det er et tal, som er langt over det, vi regner med i vores menneskelige tanker om tilgivelse.

Kan vi tilgive hinanden 77 gange? Kan vi blive ved med at tilgive hinanden gang på gang? Og for at det ikke er nok, så slår Jesus til sidst fast, at det skal være en tilgivelse af hjertet. Ikke en proforma-tilgivelse, hvor vi siger ”du er tilgivet” og tænker videre på vores onde tanker i hjertet. Men en ægte tilgivelse.

Jesus, hvordan skal vi nogensinde kunne gøre det? Jesus, du overdriver bare lidt for at få os til at forstå alvoren, ikke? Nej. Jesus er helt seriøs. Det viser den lignelse, han fortæller.

En konge vil gøre regnskab med sine tjenere. En mand, som skyldte ti tusind talenter, blev ført frem for ham. Et kæmpe beløb. Det svarer til ti årsbudgetter for en helt stat på den tid. Manden har intet håb om nogensinde at kunne betale det tilbage. Så kongen dømmer ham og hans familie med kone og børn til at blive solgt, nok som slaver, så gælden på den måde kan blive inddrevet. Manden bliver forfærdet. Han ser sit liv falde fra hinanden, og han falder desperat på knæ for kongen. Han beder om tålmodighed, så skal han nok få betalt det alt sammen. Det er nok ikke realistisk, men hvad skal man gøre i sådan en situation?

Men det virker alligevel. Kongen giver ham ikke kun lov til at få ekstra tid, kongen eftergiver ham hele hans kæmpestore gæld og giver ham lov til at gå. Manden er fri. Gældfri og fri fra slaveri. Fri til at leve et liv i glæde og fred med sine venner og sin familie. Et helt nyt liv har åbnet sig for ham uden tyngende gæld og truende fremtidsudsigter.

Manden går hjemad. Mon ikke han har planer om at fejre det med en fest med sin familie og venner.

Hov, der kommer en af hans medtjenere. En mand, som skylder ham hundrede denarer. 3-4 månedslønninger for én person. Et mikroskopisk beløb i forhold til det beløb, som han selv skyldte kongen. Ja, en sekshundredtusinddel. Men manden ser alligevel en chance for at få lidt penge. Han

har fået sin gæld eftergivet hos kongen. Fået vendt det store minus til et nul. Nu er der en chance for at få kontoen i plus. Så han griber den anden i struben, ”Betal, hvad du skylder!” Den mand kaster sig ned, beder om tålmodighed, men får det ikke. Manden bliver kastet i fængsel, gældsfængsel, indtil han får betalt alt, hvad han skylder. Den første mand kan nu stille og roligt se sin pengebeholdning vokse.

Men alt er ikke godt. Slet ikke. For kongen hører om det og kalder den første tjener til sig. Udspørger ham om, hvorfor han ikke forbarmede sig over sin medtjener, når nu kongen forbarmede sig over ham? Og kongen smider ham i fængsel, eller værre end det, han overlader ham til bødlerne. Kongen trækker sin nådefulde eftergivelse tilbage, fordi tjeneren ikke tilgav sin medtjener. Det nye fri liv, som han havde fået skænket, det brugte han kun til gavn for sig selv. Den barmhjertighed, som var blevet vist ham, var ikke en, som skulle komme andre mennesker til gode. Den nåde, som kongen havde vist ham, smittede ikke af på ham, den forandrede ikke hans liv og hans måde at handle mod andre mennesker på.

Det er en barsk lignelse med et klart budskab. Vi er blevet tilgivet af Gud. Vi havde en kæmpegæld til ham af skyld og synd og fejl og liv, som var fulde af mangler. Vi formåede og formår slet ikke at leve det liv, som Gud har skabt os til. Vi lever alt for ofte liv, hvor vi kun tjener os selv og kun tænker på at ære os selv. Vi er måske endda klar over det, og beder Gud om tilgivelse og nåde. Det er godt. Men Jesu klare tanke i dag er, at den tilgivelse, barmhjertighed og kærlighed fra Gud, som vi har mødt, den må komme vores medmenneske til gode.

Vi er blevet tilgivet, så vi må tilgive. Én gang. To gange. Mange gange.

Vi har mødt barmhjertighed, så vi må være barmhjertige.

Vi er ved nåde blevet Guds børn, så vi må være nådige mod andre.

Guds tilgivelse, barmhjertighed og nåde er uden grænser. Derfor skal vi heller ikke sætte grænser for den, men frit dele ud af den. Den er mulig for alle at få, alle som beder Gud om den.

Det lyder hårdt og svært at leve op til. Og det er det. Men hvad er alternativet til ikke at tilgive? Der er kun to. Det ene er at vi nægter andre tilgivelse og barmhjertighed og nåde, og i stedet selv hævner os. Hævn avler hævn. Vi ser det i krig, og vi ser det helt konkret i bandekonflikter, som den, som raserer København for tiden. Et ledende medlem af en bande bliver dræbt. Der er kun en mulighed. Et ledende medlem af en anden bande må dræbes. Og sådan fortsætter voldsspiralen indtil en af banderne overgiver sig eller alle er døde, inkl. en masse uskyldige.

Tilgivelsen bryder cirklen af hævn og vold. Den åbner nye muligheder. Det er ret let at sige, når vi sidder på lang tryk afstand af urolighederne her i Midtjylland. Her er vist ingen bander. Men historien har gang på gang vist, at kun tilgivelse kan stoppe volden og hævnen. Så lad os bede om, at det også vil ske i København.

Det andet alternativ til at tilgive er at blive i sin sårethed. Vi er blevet såret af en anden og det sår er så dybt, at vi ikke magter at tilgive. Det sker. Folk skærer relationer over, fordi det er for smertefuldt. Familier falder fra hinanden, fordi vi har gjort utilgivelige ting mod hinanden. Og nogle gange er det nok nødvendigt at tage afstand, i hvert fald for en tid.

Det kan være svært at tilgive. Vi har nok alle prøvet at sige ”du er tilgivet”, hvor vi inderst inde tænkte noget ondt om vedkommende. Eller tænkte, ”jeg tilgiver dig, men det kommer til at tage noget tid, inden jeg virkelig mener det”.

Men der kommer intet godt ud af at blive i sin sårethed. Måske kan der komme lidt skorpe på såret, men det er dybt og vil bryde op igen og igen, når vi mindst venter det. Der er kun for alvor håb om, at såret kan blive lægt, hvis vi tilgiver, så godt som vi kan, og søger at genoptage relationen i det tempo, vi kan overskue og som er sundt for os.

Den eneste vej frem er at tilgive. Hvordan får vi mod til det? Hvordan får vi vilje til at tilgive den, som gang på gang har såret os?

Fire perspektiver, som måske kan være til hjælp:

For det første, så kan vi bede Gud om at, vi selv må se, hvor meget han har tilgivet os. At vi må få åbnet vores øjne for, hvor meget vores liv ikke lever op til det, som Gud havde tænkt fra begyndelsen. Til tider er det ikke svært at få øje på fejlene i vores liv. Vi ser kun vores fejltagelser og mangler alt for godt. Til andre tider er det som om, at der lægger sig en fin glans over vores liv. I hvert fald når vi selv ser på det. Vi lykkes godt med det, vi gør. Vi trives og er glade. Det går da meget godt, ikke? Jo, måske på overfladen. Men hvis vi giver os selv anledning og tid til at grave dybere, vil der komme meget frem, som ikke tåler dagens lys. Kristne er ikke bedre mennesker end andre. De lever ikke mere perfekte liv. Men de ved, hvor meget de har brug for Guds tilgivelse og nåde. De ved, hvor de kan gå hen med deres liv, når det mislykkes og skejer ud i egoisme og kun drejer sig om en selv. Til Gud. I bekendelse og bøn om tilgivelse. Fordi Gud er vores nådige far, tilgiver han os gang på gang. Det er godt at huske, når vi selv skal tilgive andre. Gang på gang.

For det andet, så taler Jesus ikke om, at vi skal tilgive hinanden gang på gang for at være hård eller streng. Men for at hjælpe os til at leve gode liv i fællesskab med hinanden. Gud ønsker, at vi skal leve gode liv i glæde, i frihed, i fællesskab. Det gør vi i højere grad, hvis vi tilgiver hinanden, hvis vi ikke lader gamle sår og stridigheder stjæle vores glæde og lyst til at være sammen med andre mennesker. Gud ønsker, vi skal tilgive hinanden, så vores liv kan blive fyldt med glæde og frihed, og vel at mærke en glæde og frihed, som kommer andre mennesker til gode.

For det tredje, så har vi ikke noget håb om at tilgive igen og igen, hvis ikke Guds ånd giver os styrke. I læsningen fra Det Nye Testamente hørte vi: ”Jeg har tillid til, at han, som har begyndt sin gode gerning i jer, vil fuldføre den indtil Kristi Jesu dag.” Den gode gerning, som er begyndt i os, er Guds Ånd. Guds ånd fik i dåben, og han forsøger uafbrudt af virke godt i os. Guds ånd søger at få os til at ligne Jesus mere, Guds ånd giver os håb, trøst, fred og glæde, og Guds ånd søger at give os mod og styrke til tilgive andre. Guds ånd virker i os, meget mere end vi opfanger. Guds ånd kan forvandle uforsonlige og sårede hjerter til hjerter, som tilgiver, glemmer og ja, måske endda på sigt også glæder sig med andre mennesker og over det fællesskab, som blev genoprettet med tilgivelsen.

For det fjerde og sidste, så er Jesus selv forbilledet på at tilgive gang på gang. Jesus bar over med sine disciple, når de igen og igen ikke forstod, hvad han sagde, og hvem han var. Jesus tilgav sine fjender, da han hang på korset, selvom deres uforsonlige had til ham førte til hans smertefulde død. Jesus tilgiver selv os, når vi ikke finder modet til at tilgive vores medmennesker for meget mindre ting, end Jesus tilgav sine fjender for.

Jesus spredte duften af Guds nåde, barmhjertighed og tilgivelse, hvor han gik. I følgeskab med ham er der håb om, at den duft for alvor kan indtage vores liv, fylde os og igennem os sprede sig til andre mennesker.

Så er der håb om, at vi kan tilgive andre, som vi selv er blevet tilgivet.

Så er der håb om, at vi kan leve gode liv i forsoning, fællesskab og fred.

Så er der håb om, at Guds ånd, som har begyndt sin gode gerning i os, kan fuldføre den og virke i os til vi dør, eller Jesus kommer igen.

Så er der håb om Jesu tilgivelse, død og opstandelse kan blive en levende virkelighed i flere menneskers liv.